

**“Kapital Bank” ASC
Maliyyə Hesabatları**

*31 dekabr 2010-cu il-cu il tarixində başa çatan il
Müstəqil Auditorun Hesabatı ilə birlikdə*

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Maliyyə nəticələri haqqında hesabat.....	2
Ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	5

Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	7
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları.....	17
5. Səqment haqqında məlumat	18
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19
7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	20
8. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	20
9. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	21
10. Assosiasiya olunmuş müəssisəyə investisiyalar	23
11. Əmlak və avadanlıqlar.....	23
12. Qeyri-maddi aktivlər	25
13. Vergilər	25
14. Digər dəyersizləşmə və ehtiyatlar	27
15. Digər aktivlər və öhdəliklər	27
16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	28
17. Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	29
18. Kapital.....	30
19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....	31
20. Xalis haqq və komissiya gəliri	33
21. İşçilər üzrə xərclər	33
22. Ümumi və inzibati xərclər	33
23. Risklərin idarə edilməsi	34
24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	43
25. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	45
26. Aidiyyəti olan tərəflər haqqında açıqlamalar	46
27. Kapitalın adekvatlığı	47
28. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	47

Müstəqil Auditorun Hesabatı

"Kapital Bank" ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə-

Biz "Kapital Bank" ASC-nin 31 dekabr 2010-cu il tarixinə bu hesabatla əlavə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələri, ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditi beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi üçün hazırlanması məqsədilə müəssisənin maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2010-cu il tarixinə "Kapital Bank" ASC-nin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

16 may 2011-ci il

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixinə**

(Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	2010	2009
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	169,636	104,768
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	5,059	8,635
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	8	27,771	310
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	477,660	317,277
Assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalar	10	1,234	1,360
Əmlak və avadanlıqlar	11	83,604	76,503
Qeyri-maddi aktivlər	12	2,843	2,841
Digər aktivlər	15	2,767	4,846
Cəmi aktivlər		770,574	516,540
Öhdəliklər			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	16	313,749	177,293
Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	17	363,914	248,405
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	13	6,543	7,846
Potensial öhdəliklər üçün ehtiyatlar	14	1,802	552
Digər öhdəliklər	15	4,598	5,177
Cəmi öhdəliklər		690,606	439,273
Kapital			
Səhmdar kapitalı	18	30,000	24,000
Əlavə ödenilmiş kapital	18	20,870	20,870
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		24,884	25,357
Bölüşdürülməmiş mənfəət		4,214	7,040
Cəmi kapital		79,968	77,267
Cəmi öhdəliklər və kapital		770,574	516,540

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Elmar Məmmədov

İdarə Heyətinin Sədri

Mehyeddin Məmmədov

Maliyyə Menecmenti Departamentinin Direktoru

16 may 2011-ci il

Maliyyə nəticələri haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə**

(Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	2010	2009
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		41,497	34,562
Zəmanətlər və akkreditivlər		1,031	782
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		318	374
Investisiya qiymətli kağızları		292	57
		43,138	35,775
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(11,629)	(10,754)
Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(5,157)	(4,683)
		(16,786)	(15,437)
Xalis faiz gəliri		26,352	20,338
Kreditin dəyersizləşməsi xərci	9	(27,709)	(19,448)
Kreditin dəyersizləşmə xərcindən sonra xalis faiz (zərəri)/gəliri		(1,357)	890
Xalis haqq və komissiya gəliri	20	36,264	28,654
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarından xalis zərərlər		(184)	-
Dilinq əməliyyatları üzrə xalis gəlir		2,706	2,536
Xarici valyutanın çevrilməsindən xalis (zərərlər)/gəlirlər		(44)	205
Dividend gəliri		-	63
Digər əməliyyat gəliri		120	62
Qeyri-faiz gəliri		38,862	31,520
İşçilər üzrə xərclər	21	(20,616)	(19,288)
Ümumi və inzibati xərclər	22	(10,794)	(9,981)
Köhnəlmə və amortizasiya	11, 12	(9,118)	(9,371)
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniş		(1,260)	(950)
Zəmanətlər, öhdəliklər və digər aktivlər üzrə dəyersizləşmə xərci	14	(1,239)	(1,506)
Assosiasiya olunmuş müəssisənin zərərində pay	10	(126)	(104)
Qeyri-faiz xərcləri		(43,153)	(41,200)
Mənfəət vergisindən əvvəl zərər		(5,648)	(8,790)
Mənfəət vergisi gəliri	13	1,512	343
İl üzrə xalis zərər		(4,136)	(8,447)

Ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Qeydlər</i>	2010	2009
İl üzrə xalis zərər		(4,136)	(8,447)
Digər ümumi gəlir/(zərər)			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	11	1,046	1,387
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı mənfəət vergisi	13	(209)	410
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergidən sonra		837	1,797
İl üzrə cəmi ümumi gəlir/(zərər)		(3,299)	(6,650)

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə***(Min Azərbaycan manatı ilə)*

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2008-ci il	24,000	20,870	24,923	14,124	83,917
İl üzrə cəmi ümumi gəlir/ (zərər)	-	-	1,797	(8,447)	(6,650)
Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı üzrə köhnəlmə, vergidən sonra	-	-	(1,363)	1,363	-
31 dekabr 2009-cu il	24,000	20,870	25,357	7,040	77,267
İl üzrə cəmi ümumi gəlir/ (zərər)	-	-	837	(4,136)	(3,299)
Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı üzrə köhnəlmə, vergidən sonra	-	-	(1,310)	1,310	-
Səhmdar kapitalının emissiyası (Qeyd 18)	6,000	-	-	-	6,000
31 dekabr 2010-cu il	30,000	20,870	24,884	4,214	79,968

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə

(Min Azərbaycan manatı ilə)

	<i>Qeydlər</i>	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		31,987	24,589
Ödənilmiş faiz		(14,567)	(14,063)
Alınmış xalis haqq və komissiyalar		36,264	29,342
Dilinq əməliyyatlarından əldə olunan realizasiya olunmuş xalis gəlir		2,706	2,536
Qiyətli kağızlarla dilinq əməliyyatlarından əldə olunan realizasiya olunmuş xalis gəlir		(184)	-
Alınmış digər əməliyyat gəliri		56	125
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(20,615)	(19,288)
Ödənilmiş digər əməliyyat xərcləri		(10,576)	(10,282)
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniş		(1,910)	-
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		23,161	12,959
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis artma/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		3,480	3,395
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(177,506)	36,649
Digər aktivlər		3,344	9,497
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		134,175	(12,347)
Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		116,676	(50,607)
Digər öhdəliklər		(1,768)	(1,058)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilən/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		101,562	(1,512)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		-	-
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		101,562	(1,512)
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(30,998)	(125)
İnvestisiya qiymətli kağızlarının satılması və geri alınmasından gəlirlər		3,729	-
Əmlak və avadanlıqların alınması	11	(15,026)	(5,661)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	12	(355)	(1,382)
Əmlak və avadanlıqların satılmasından gəlirlər		-	52
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(42,650)	(7,116)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Səhmdar kapitalının emissiyasından gəlirlər	18	6,000	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən xalis pul vəsaitləri		6,000	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(44)	26
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma/(azalma)		64,868	(8,602)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	104,768	113,370
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	169,636	104,768

(Min Azərbaycan manatı ilə)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" ASC ("Bank") 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərən açıq tipli səhmdar-kommersiya bankıdır.

Bankın əsas fəaliyyəti növü korporativ və pərakəndə bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və fiziki şəxs müştərilərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. Bank Azərbaycan Respublikasındakı bank fəaliyyətini Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən 28 fevral 2000-ci il tarixli 244 nömrəli lisenziya əsasında aparır. Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş idarə, 10 müstəqil şöbə (2009-cu ildə: 9) və 89 filialdan (2009-cu il: 89) ibarətdir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Dövlət Əmanətlərin Sığortalanması Fondu hər bir əmanət üzrə 2010-cu ildə 8 AZN-ə (2009 – cu il: 6 AZN) qədər 100% kompensasiyanın ödənilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 2,141 (2009-cu il: 2,344) təşkil edir.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixlərinə, Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	31 dekabr 2010-cu il, (%)	31 dekabr 2009-cu il, (%)
Pasha Holding Ltd.	97.9%	97.5%
Fiziki şəxslər	2.1%	2.5%
Cəmi	100.0%	100.0%

Banka ümumi nəzarəti cənab Arif Paşayev həyata keçirir.

31 dekabr 2010-cu il tarixinə Bankın Müşahidə Şurasına Pasha Holding Ltd-nin Baş hüquq məsləhətçisi rəhbərlik edirdi.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır.

Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-na uyğun olaraq həyata keçirməlidir.

Hazırkı maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir.

Ədalətli dəyərle ölçülmüş binalar və satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin ("BMHŞK") yeni Şərhlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıdakı kimi olmuşdur:

24 sayılı MUBS "Aidiyyəti olan şəxslərə dair açıqlamalar" (Düzəliş)

2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS dövlətə aid müəssisələr haqqında açıqlamaları sadələşdirir və aidiyyət anlayışını aydınlaşdırır. Əvvəllər, dövlət tərəfindən nəzarət edilən və ya əhəmiyyətli təsir göstərilən müəssisə həmin dövlətin nəzarət etdiyi və ya əhəmiyyətli təsir göstərdiyi digər müəssisələrlə bütün əməliyyatlar haqqında məlumat verməli idi. Düzəliş edilmiş standart belə əməliyyatlar haqqında açıqlamanın yalnız həmin əməliyyatlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə mühüm olanda verilməsini tələb edir. Düzəliş edilmiş 24 sayılı MUBS 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onun daha erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bank yenidən baxılmış 24 sayılı MUBS-nı daha erkən, 1 yanvar 2010-cu il tarixindən qəbul etmək qərarına gəlmişdir. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

39 sayılı MUBS-a düzəliş "Maliyyə alətləri: tanınması və ölçülməsi" - Meyarlara uyğun hedclənmiş alətlər

39 sayılı MUBS-a düzəliş 2008-ci ilin avqust ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bu düzəliş hedclənmiş maddədə birtərəfli riskin təyin edilməsini və inflyasiyanın müəyyən vəziyyətlərdə hedclənmiş risk və ya onun bir hissəsi kimi təyin edilməsini izah edir. Bu düzəliş göstərir ki, müəssisəyə maliyyə alətinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin və ya pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişkənliyin bir hissəsini hedclənmiş maddə kimi təyin edilməsinə icazə verilir. Düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib, çünki Bank bu cür hedclərdə iştirak etmir.

3 sayılı MHBS "Müəssisələrin birləşməsi" (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış) və 27 sayılı MUBS "Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) və ya fərdi maliyyə hesabatları" (2008-ci ilin yanvar ayında yenidən baxılmış)

Yenidən baxılmış standartlar 2008-ci ilin yanvar ayında buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə dövrlərinə tətbiq edilir. Yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS müəssisələrin birləşməsinin uçotunda bir sıra dəyişikliklər etmişdir ki, bunlar tanınan qudvilin məbləğinə, satınalma baş verdiyi dövrdə hesabat verilən nəticələrə və gələcəkdə hesabat verilən nəticələrə təsir göstərir. Yenidən baxılmış 27 sayılı MUBS tələb edir ki, törəmə müəssisənin iştirak payında dəyişikliklər kapital əməliyyatları kimi uçota alınsın. Beləliklə, bu dəyişiklik nə qudvilə təsir göstərəcək, nə də ki, gəlirin və ya zərərin yaranmasına səbəb olacaqdır. Bundan əlavə, yenidən baxılmış standart törəmə müəssisə tərəfindən çəkilmiş zərərlərin, eləcə də törəmə müəssisə tərəfindən nəzarətin itirilməsinin uçotunu dəyişir. Bu düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib.

2 sayılı MHBS "Səhmlər əsasında ödəniş: Qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri"

2 sayılı MHBS-a düzəliş 2009-cu ilin iyun ayında buraxılmış və 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq edilir. Düzəliş qrup tərəfindən pul vəsaitləri vasitəsi ilə həyata keçirilən səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin həcmi və uçotunu aydınlaşdırır. Bu düzəliş həmçinin 8 və 11 sayılı BMHŞK şərtlərini əvəz edir. Bu düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib.

17 sayılı BMHŞK "Qeyri-nağd aktivlərin mülkiyyətçilərə köçürülməsi"

17 sayılı BMHŞK şərh 27 noyabr 2008-ci ildə buraxılmış və 1 iyul 2009-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. 17 sayılı BMHŞK, birgə nəzarət edilən əməliyyatlar istisna olmaqla, qeyri-nağd aktivlərin proporsional bölüşdürülməsinə tətbiq edilir və tələb edir ki, ödəniləcək dividend, bu dividendin verilməsinə müvafiq qaydada icazə verildə və artıq müəssisənin sərəncamında olmayanda, tanınsın. Müəssisə ödəniləcək dividendi bölüşdürülməyə xalis aktivlərin ədalətli dəyəri ilə ölçməlidir. Müəssisə ödənilmiş dividend və bölüşdürülmüş xalis aktivlərin balans dəyəri arasında fərq mənfəət və ya zərərdə tanınmalıdır. Bu Şərh həmçinin tələb edir ki, mülkiyyətçilərə bölüşdürülmək üçün saxlanılan xalis aktivlər dayandırılmış əməliyyatlar tərifinə uyğun gələndə, müəssisə əlavə açıqlamalar versin. Bu şərh Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyib.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)***MHBS-lara təkmilləşdirmələr*

2009-cu ilin aprel ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə ikinci düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzelişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2010-cu il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir.

Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklərin edilməsi ilə nəticələnən aşağıdakı düzəliş istisna olmaqla, 2009-cu ilin aprel ayının "MHBS-na təkmilləşdirmələr"inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə təsir göstərməyib.

- 7 sayılı MUBS "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat": dəqiq göstərir ki, yalnız aktivin tanınması ilə nəticələnən məsrəflər investisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti kimi təsnif edilə bilər.
- 8 sayılı MHBS "Əməliyyat seqmenti haqqında məlumat": aydınlaşdırır ki, seqmentin aktivləri və öhdəlikləri haqqında hesabat yalnız əməliyyat qərarlarını qəbul edən əsas şəxs tərəfindən istifadə edilən qiymətləndirmələrə həmin aktiv və öhdəliklər daxil olduğu hallarda təqdim edilməlidir

Assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalar

Assosiasiya olunmuş müəssisələr Bankın əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi, lakin nəzarət etmədiyi müəssisələrdir; Bankın bu müəssisələrin səsvermə hüququ səhmlərində payı adətən 20% və 50% təşkil edir. Assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalar pay iştirakı metoduna əsasən qeydə alınır və ilkin tanınma zamanı qüdvili daxil edən ilkin dəyər də əks etdirilir. Balans dəyərində sonrakı dəyişikliklər Bankın assosiasiya olunmuş müəssisənin xalis aktivlərindəki payında alışdan sonrakı dəyişiklikləri əks etdirir. Assosiasiya olunmuş müəssisələrin mənfəətində və zərərində Bankın payı maliyyə nəticələri haqqında hesabatda qeydə alınır. Bununla bərabər, Bankın assosiasiya olunmuş müəssisənin zərərindəki payı onun assosiasiya olunmuş müəssisədəki payına bərabər və ya bu paydan artıq olursa, Bank, assosiasiya olunmuş müəssisəyə və ya onun adından gələcək ödənişlər aparmalı olduğu hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanıyır.

Bank və onun assosiasiya olunmuş müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Bankın assosiasiya olunmuş müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir; bundan əlavə, köçürülmüş aktivin dəyərizləşməsi sübuta yetirilmədiyi halda realizasiya olunmamış zərərlər də silinir. Assosiasiya olunmuş müəssisələr Bankın siyasətini nəzərə alan vahid uçot siyasətini tətbiq edir.

Maliyyə aktivləri*İlkin tanıma*

39 sayılı MUBS-na uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan alətlər və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilməyən investisiyalar əks etdirilərkən, onların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

1 gün mənfəəti

Qeyri-fəal bazarda əməliyyat qiyməti həmin əməliyyatın müşahidə olunan cari bazardakı və ya qiymətləndirmə mexanizminə əsaslanan (dəyişən göstəriciləri müşahidə olunan bazarın məlumatlarına istinad edən) ədalətli dəyərdən fərqlənirsə Bank dərhal əməliyyat qiyməti ilə ədalətli dəyər arasındakı fərqi (1 günün mənfəəti) maliyyə nəticələri haqqında hesabatda tanıyır. Müşahidə olunmayan məlumatlardan istifadə ediləndə əməliyyatın dəyəri və modelin dəyəri arasındakı fərq maliyyə nəticələri haqqında hesabatda yalnız giriş məlumatları müşahidə oluna biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanınır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri "mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri" kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri satış üçün saxlanılmış maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmışdır. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Satış üçün saxlanılmış maliyyə aktivləri üzrə gəlir və zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əksini tapır.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar

Müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri Bankın onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddətdə saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Gəlir və zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda investisiyalar dəyərsizləşəndə, habelə amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Belə aktivlər üzrə gəlir və xərclər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən heç bir sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilməmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlk tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiya uçotdan çıxarılanadək və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənədək digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər hesabat tarixində aktiv bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə və ya dilerin müəyyən etdiyi qiymətlərə (uzunmüddətli mövqe üçün alıcının qiyməti və qısamüddətli mövqe üçün satıcının qiyməti) istinadən satışla əlaqədar xərclər çıxılmadan müəyyən edilir.

Aktiv bazarda alınıb-satılmayan bütün digər maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu cür metodlara xalis cari dəyər metodları, bazarda müşahidə edilən qiymətləri olan oxşar maliyyə alətləri ilə müqayisə, opsiyonların qiymətləndirilməsi modeli və digər qiymətləndirmə modelləri daxildir.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivləri (davamı)***Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi*

Satış üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilən qeyri-törəmə maliyyə aktivini yaxın zamanda satılmaq məqsədilə artıq saxlanılmırsa, o aşağıdakı hallardan birində mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivini bu halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixində saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satıla bilən və ya ödəniş tarixinə qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn satıla bilən aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onları yaxın gələcəkdə və ya ödəniş tarixinə qədər saxlamaq niyyətində və ya qabiliyyətində olsun.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərle yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərde tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gün ərzində bitən və müqavilə yüklülüyündən azad olan maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər və Müştərilər qarşısında öhdəliklər daxildir. İlk tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərle, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinq*Maliyyə lizinqi – Bank lizinqalan qismində*

Bank maliyyə lizinqini lizinq müddəti başlayanda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktivlərin və öhdəliklərin tərkibində lizinqə götürülən əmlakın ədalətli dəyərinə bərabər olan məbləğlərlə və ya, bu məbləğ ədalətli dəyərdən daha az olarsa, minimal lizinq ödənişinin cari dəyəri ilə əks etdirir. Minimal lizinq ödənişinin cari dəyəri hesablanarkən diskontlaşdırma amili kimi lizinq üzrə daxili faiz dərəcəsi istifadə edilir (həmin dərəcəni müəyyən etmək mümkündürsə). Əks hallarda Bankın artan borc dərəcəsi istifadə edilir. Çəkilmiş ilkin birbaşa xərclər aktivin bir hissəsi kimi tanınır. Lizinq ödənişləri maliyyələşdirmə xərcləri və öhdəliyin ödənilməsi arasında bölüşdürülür. Maliyyələşdirmə xərcləri lizinq müddəti ərzində ehtə bölüşdürülür ki, hər bir hesabat dövründə öhdəliklərin qatılığına hesablanan daimi dövrü faiz dərəcəsi ilə xərclərin əks etdirilməsi təmin edilsin.

Lizinqalan tərəfindən maliyyə lizinqi üzrə yerinə yetirilən əməliyyatlara birbaşa aid olan məsrəflər lizinqə götürülən aktivlərin tərkibində əks etdirilir.

Əməliyyat lizinqi - Bank lizinqalan qismində

Lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqverən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivlərinin dəyersizləşməsi**

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyersizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyersizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyersizləşmiş hesab edilir. Dəyersizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (misal üçün vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyersizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyersizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivləri analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyersizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyersizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyersizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyersizləşmə zərərinin məbləği dəyersizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyersizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparılaraq əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyersizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgeninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyersizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivlərinin dəyersizləşməsi (davamı)***Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları*

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyersizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyersizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyersizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyersizləşmə zərərinin çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyersizləşmə zərərləri maliyyə nəticələri haqqında hesabatı vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyersizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyersizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyersizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyersizləşmə zərərləri maliyyə nəticələri haqqında hesabatda və zərərində əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyersizləşmə zərəri maliyyə nəticələri haqqında hesabatda bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Yeni şərtlər müəyyən edildiyi təqdirdə, kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün meyarların qarşılınması və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyersizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması*Maliyyə aktivləri*

Maliyyə aktivi (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda balansda əks etdirilmir:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələri nə ötürməmiş, nə də onları özündə saxlamamışdırsa, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)***Maliyyə aktivləri (davamı)*

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həcmi ötürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı put-opsionu (o cümlədən netto əsasla ödənilən opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həcmi, ötürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması maliyyə nəticələri haqqında hesabatda nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı maliyyə nəticələri haqqında hesabatda zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəmə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edildikdə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyersizləşmə zərərinə çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyersizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Əmlak və avadanlıqlar (davamı)**

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərle uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxarmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun. Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait digər ümumi gəlirə daxil edilmiş binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir maliyyə nəticələri haqqında hesabatda əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə vəsaitlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Tamamlanmış tikinti lazım olduqda dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxarmaqla ilkin dəyərle uçota alınır. İlk dəyərə müvafiq aktivin tikintisini maliyyələşdirmək üçün xüsusi və ümumi borc vəsaitlərinin alınması ilə əlaqədar borc vəsaitləri üzrə xərclər daxildir. Tamlandıqdan sonra həmin aktivlər müvafiq binalar və avadanlıqlar kateqoriyasına köçürülür və balans dəyərində uçota alınır. Tamamlanmış tikinti üçün tikinti işləri başa çatdırılmayana qədər amortizasiya hesablanır.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u>İllər</u>
Binalar	20-50
İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	7-10
Kompüterlər və digər avadanlıq	4-5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5-7

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Şirkətlərin birləşməsi çərçivəsində alınmış qeyri-maddi aktivlərin maya dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərə bərabərdir. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxarmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 5-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcassüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Səhmdar kapitalı***Səhmdar kapitalı*

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şerti öhdəliklər

Şerti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlir Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analogi maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyersizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiya gəliri və xərci

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan pul vəsaitlərinin toplanması və pul vəsaitlərinin çıxarılması haqları, müştəri xidmətləri üzrə haqlar, plastik kartlarla əməliyyatlar və digər xidmət haqları daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kart əməliyyatları üzrə xərclər, pul vəsaitlərinin köçürülməsi və müştəri hesabları üzrə hesablaşma haqları aiddir.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)**Xarici valyutanın çevrilməsi**

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nın həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər dilinq əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	<u>2010</u>	<u>2009</u>
1 ABŞ dolları	AZN 0.7979	AZN 0.8031
1 avro	AZN 1.0560	AZN 1.1499

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

32 sayılı MUBS "Maliyyə alətləri: Təqdimat": Hüquqların emissiyasının təsnif edilməsi"

2009-cu ilin oktyabr ayında MUBSK 32 sayılı MUBS-a düzəliş buraxmışdır. Müəssisələr bu düzəlişi 1 fevral 2010-cu il tarixində və sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edəcəkdir. Daha erkən tətbiqə də yol verilir. Bu düzəliş 32 sayılı MUBS-da maliyyə öhdəliyinin tərifini dəyişərək, hüquqların emissiyasının və müəyyən opsiyon və varrantların kapital alətləri kimi təsnif edilməsini nəzərdə tutur. Bu qayda hüquqlar proporsional şəkildə müəssisənin eyni sinifdən olan qeyri-törəmə kapital alətlərinin bütün mövcud mülkiyyətçilərinə müəssisənin müəyyən sayda kapital alətlərinin hər hansı valyutada müəyyən edilmiş məbləğə alınması məqsədilə verildə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, bu düzəliş Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2009-cu ilin noyabr ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" MHBS-in birinci fazasını buraxmışdır. Bu standart tədricən 39 sayılı "Maliyyə hesabatları: Tanınması və ölçülməsi" MUBS-u əvəz edəcəkdir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2013-cü il tarixində və sonra başlayan maliyyə illərinə tətbiq ediləcəkdir. Müəssisələr birinci fazanı 31 dekabr 2009-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başa çatan hesabat dövrləri üçün tətbiq edə bilər. 9 sayılı MHBS-in birinci fazası maliyyə aktivlərinin təsnif edilməsi və ölçülməsi üçün yeni tələbləri irəli sürür. Xüsusilə, sonrakı ölçülmələr üçün bütün maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyərle və ya ədalətli dəyərle mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə təsnif edilməli, satış üçün saxlanılmayan kapital alətlərinin isə digər ümumi gəlir vasitəsi ilə ədalətli dəyərle ölçülməsi ləğv olunmaz opsiyonla təmin edilməlidir. Bank bu standartı erkən qəbul etmir.

19 sayılı BMHŞK şərh "Maliyyə öhdəliklərinin kapital alətləri ilə ödənilməsi"

19 sayılı BMHŞK şərh 2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmışdır və 1 iyul 2010-cu ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu şərh maliyyə öhdəliyinin şərtləri dəyişəndə və maliyyə öhdəliyini tam və ya qismən ödəmək üçün kreditora kapital alətinin buraxılması ilə nəticələndə uçot qaydasını aydınlaşdırır. 19 sayılı BMHŞK şərhin Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilir.

*(Min Azərbaycan manatı ilə)***3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)****Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər (davamı)***Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhələr (davamı)**MHBS-lara təkmilləşdirmələr*

2010-cu ilin may ayında MUBSK standartlara, ilk öncə uyğunsuzluqları aradan götürmək və mətni aydınlaşdırmaq məqsədilə üçüncü düzəlişlər toplusunu buraxmışdır. Düzəlişlərin böyük hissəsi 1 yanvar 2011-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Hər bir standart üçün ayrıca keçid şərtləri nəzərdə tutulur. 2010-cu ilin may ayının "MHBS-na təkmilləşdirmələr"inə daxil olan düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyat nəticələrinə aşağıda təsvir olunan formada təsir göstərəcəkdir.

- 3 sayılı MHBS "Müəssisələrin birləşməsi": ölçmə seçimlərinin əhatə dairəsini məhdudlaşdıraraq müəyyən edir ki, yalnız ləğv etmə halında sahibləri müəssisənin xalis aktivlərində proporsional payla təmin edən mülkiyyət paylarını təqdim edən nəzarət olunmayan paylarla bağlı komponentləri ya ədalətli dəyərlə, ya da alınan müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərində mülkiyyət alətlərinin cari proporsional payı kimi ölçülməlidir. Düzəliş Bankın yenidən baxılmış 3 sayılı MHBS-ı tətbiq etdiyi tarixdən tətbiq edilməli olduğu üçün, həmin düzəliş qəbul edilənə qədər 3 sayılı MHBS-nın təsirini nəzərə almaq məqsədilə yenidən hesablamaların aparılması tələb oluna bilər. Bank gözləyir ki, 3 sayılı MHBS-na digər düzəlişlər Bankın maliyyə hesabatlarına təsir göstərməyəcəkdir.
- 7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Məlumatın açıqlanması"; kəmiyyət və kredit riski açıqlamalarına düzəlişlər təqdim edir. Əlavə tələblərin cüzi təsire malik olması gözlənilir, çünki, gözlənilməli kimi, məlumat asanlıqla əldə edilə biləcəkdir.
- 1 sayılı MHBS, 1 sayılı MUBS, 27 sayılı MUBS və 13 sayılı BMHŞK şərhinə düzəlişlər Bankın mühasibat uçotu prinsiplərinə, maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyatlarının nəticələrinə təsir göstərməyəcəkdir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları

Bank maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə və növbəti maliyyə ilində aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərlərinə təsir göstərən proqnoz və fərziyyələrdən istifadə edir. Proqnoz və mühakimələr aramsız qiymətləndirilir və rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, o cümlədən mövcud şəraitdə məntiqi hesab olunan gələcək hadisələrin gözlənilməsinə əsaslanır. Bundan əlavə, rəhbərlik uçot qaydalarını tətbiq etdiyi zaman müəyyən mühakimələri irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlərə daha çox təsir göstərən mühakimələrə və növbəti maliyyə ilində aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin aparılmasına səbəb ola bilən proqnozlara aşağıdakılar daxildir:

Kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm olaraq kredit portfelini aktivlərin dəyərsizləşməsi baxımından nəzərdən keçirir. Mənfəət və zərər dəyərsizləşmə zərərini qeydə almaq zərurətinin olub-olmadığını müəyyən edərkən Bank, portfeldə konkret kreditin azalması müəyyən edilənə qədər, kredit portfelindən qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmayı göstərən hər hansı məlumatın olub-olmamasına dair mühakimə yürütməlidir. Bu sübuta Bankın aktivləri üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan, borc alanların ödəniş statusunda mənfəət dəyişikliklərinin olmasını göstərən məlumatlar daxil ola bilər. Rəhbərlik kredit riski xüsusiyyətləri olan aktivlər üçün tarixi zərər təcrübəsi əsasında qiymətləndirmələri və pul vəsaitlərinin hərəkətini planlaşdıranda portfeldəki sübutlara oxşar obyektiv dəyərsizləşmə sübutunu istifadə edir. Bundan əlavə, Bankın idarəetmə uçot sistemi bəzi hallarda müəyyən qrup kreditlər üçün çəkilmiş zərər üzrə lazım olan məlumatın toplanmasına yol vermir. Rəhbərlik oxşar kredit riski profili olan kredit qrupları üçün qiymətləndirmələrdən və çəkilmiş zərər modellərindən istifadə edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin məbləği və vaxtının qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr müntəzəm olaraq zərər proqnozları ilə zərər təcrübəsi arasındakı fərqləri azaltmaq məqsədilə nəzərdən keçirilir.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə, girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və ya müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf-müqabilin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları (davamı)*Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri*

Ədalətli dəyər maliyyə alətinin məcburi satış və ya ləğv etmə olmayan əməliyyatı həyata keçirmək arzusunda olan tərəflər arasında cari əməliyyatda mübadilə edilə bilən məbləğdir və fəal bəzarda müəyyən edilmiş qiymətlə daha yaxşı sübuta yetirilir. Maliyyə alətlərinin təxmini ədalətli dəyərləri Bank tərəfindən mövcud bazar məlumatından və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Bununla bərabər, təxmini real dəyəri müəyyən etmək məqsədilə bazar məlumatlarını şərh etmək üçün mülahizələr tələb olunur. Fəal bazarda alınıb-satılmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. İmkan dairəsində modellər yalnız müşahidə olunan məlumatlardan istifadə edir, lakin müəyyən sahələr rəhbərlikdən qiymətləndirmələrin aparılmasını tələb edir. Bu amillərə dair fərziyyələrin dəyişməsi hesabatda göstərilən ədalətli dəyərlərə təsir göstərə bilər. Azərbaycan Respublikası inkişaf edən bazarların müəyyən xüsusiyyətlərini nümayiş etdirməyə, iqtisadi şəraitlər isə maliyyə bazarlarında fəaliyyətin həcmi məhdudlaşdırmağa davam edir. Bazar kotirovkaları köhnə ola bilər və ya məcburi satış əməliyyatlarını əks etdirə bilər və beləliklə də maliyyə alətlərinin real dəyərlərini əks etdirməyə bilər. Rəhbərlik maliyyə alətlərinin real dəyərlərini təxmin edərkən mövcud olan bütün bazar məlumatlarından istifadə edə bilər.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Bank müntəzəm olaraq binalarının dəyərinin ədalətli dəyərə uyğun olub-olmamasını nəzərdən keçirir və binaların cari balans dəyərinin onun ədalətli dəyərindən çox fərqlənmədiyini təmin etmək üçün yenidən qiymətləndirmə aparır. Yenidən qiymətləndirilmiş binalar qalan istifadə müddətinə uyğun olaraq amortizasiya olunur. Bank müvafiq qiymətləndirmə mexanizmlərindən və yerli bazarda daşınmaz əmlakla aparılan əməliyyatlar haqqında məlumatlardan istifadə etməklə yenidən qiymətləndirmə aparmaq məqsədilə müstəqil qiymətləndiriciyə müraciət etmişdir.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Cari ilin mənfəəti kapitalaşıdırılarsa, maliyyə təşkilatlarının 1 yanvar 2009-cu ildən etibarən (3 ardıcıl ildə) mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilməsinə yol verən və Bankın əməliyyat və əqdlərinə tətbiq edilən yeni qanun da daxil olmaqla, həmin qanunvericiliyin və dəyişikliklərin rəhbərlik tərəfindən şərh müvafiq orqanlar tərəfindən qəbul edilməyə bilər. Nəticədə, əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ili də daxil olmaqla üç təqvim ili üzrə aparıla bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2010-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərh münasibdir və Şirkətin vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, gələcək dövrlərə köçürülmüş vergi zərərlərinin müddəti başa çatanadək onlardan istifadə etmək üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan mənfəət əldə ediləcəkdir.

Aidiyyəti olan tərəflə əməliyyatlar

Adi fəaliyyətində Bank aidiyyəti olan tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyəti olmayan tərəflər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Seqment haqqında məlumat

İdarəetmə məqsədləri üçün Bank məhsullara və xidmətlərə görə iki əməliyyat seqmentində təşkil olunmuşdur: Korporativ bank əməliyyatları və Fərdi bank əməliyyatları:

Korporativ bank əməliyyatları	Korporativ müştərilər və təşkilatlar üçün əsas etibarə ilə ssudaların verilməsi və digər kredit xidmətlərinin göstərilməsi, depozitlərin cəlb olunması və cari hesabların açılması.
Fərdi bank əməliyyatları	Fiziki şəxslərin əsas etibarə ilə depozitlərinin cəlb olunması, istehlakçı kreditlərinin, overdraftların verilməsi, kredit kart xidmətlərinin və vəsaitlərin köçürülməsi xidmətlərinin göstərilməsi.

Əməliyyat seqmentləri arasında əməliyyatlar üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarla oxşar qaydada, bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlar kimi həyata keçirilir.

2010-cu ildə hər hansı bir xarici müştəri və ya tərəf-müqabil ilə əməliyyatlardan Bankın cəmi gəlirinin 10%-inə və ya daha çox hissəsinə bərabər olan məbləğdə gəlir əldə edilməmişdir.

5. Seqment haqqında məlumat (davamı)

	<i>Fərdi bank əməliyyat-ları</i> 2010	<i>Korporativ bank əməliyyat-ları</i> 2010	<i>Bölüşdürülməmiş</i> 2010	<i>Cəmi</i> 2010	<i>Fərdi bank əməliyyat-ları</i> 2009	<i>Korporativ bank əməliyyat-ları</i> 2009	<i>Bölüşdürülməmiş</i> 2009	<i>Cəmi</i> 2009
Gəlir								
Əməliyyat gəliri:								
Xalis faiz gəliri	12,104	14,248	-	26,352	6,176	14,162	-	20,338
Xalis haqq və komissiya gəliri	18,861	17,403	-	36,264	13,196	15,458	-	28,654
Xalis valyuta gəliri	-	-	2,662	2,662	-	-	2,741	2,741
Digər seqment gəlirləri	-	120	-	120	-	125	-	125
Digər seqment xərcləri	(20,392)	(21,375)	(184)	(41,951)	(18,734)	(21,411)	-	(40,145)
Cəmi əməliyyat gəliri	10,573	10,396	2,478	23,447	638	8,334	2,741	11,713
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyersizləşmə xərci	(11,337)	(16,372)	-	(27,709)	(12,512)	(6,936)	-	(19,448)
Nəticələr								
Seqment üzrə nəticələr	(764)	(5,976)	2,478	(4,262)	(11,874)	1,398	2,741	(7,735)
Bölüşdürülməmiş xərclər			(1,386)	(1,386)			(1,055)	(1,055)
Mənfəət vergisi gəlirindən əvvəl zərər				(5,648)				(8,790)
Mənfəət vergisi gəliri			1,512	1,512			343	343
İl üzrə zərər				(4,136)				(8,447)
Seqment üzrə digər məlumat								
Əsaslı xərclər	7,904	7,275	-	15,179	3,327	3,716	-	7,043

Coğrafi məlumat

Bank iki əsas coğrafi seqmentdə fəaliyyət göstərir: (a) Azərbaycan, və (b) Digər ölkələr. Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində başa çatan illər üzrə Bankın üçüncü tərəf müştərilərindən və uzunmüddətli aktivlərindən gəlirlərin, müvafiq olaraq, müştərilərin və aktivlərin yerləşməsi üzrə bölüşdürülməsi təqdim olunur:

	<i>Azərbaycan</i> 2010	<i>Digər ölkələr</i> 2010	<i>Cəmi</i> 2010	<i>Azərbaycan</i> 2009	<i>Digər ölkələr</i> 2009	<i>Cəmi</i> 2009
Xarici gəlir						
Xalis faiz gəliri	23,856	12	23,868	14,698	-	14,698
Digər qeyri-faiz gəliri	39,046	-	39,046	28,046	3,474	31,520
Cəmi xarici gəlir	62,902	12	62,914	42,744	3,474	46,218

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Kassada olan pul vəsaitləri	80,268	66,520
ARMB-da cari hesablar	59,414	32,728
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	29,954	3,680
Banklarda 90 günədək müddəti olan depozitlər	-	1,840
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	169,636	104,768

31 dekabr 2010-cu il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara yerli və xarici banklarda, müvafiq olaraq, 293 AZN (2009-cu il: 146 AZN) və 29,661 AZN (2009-cu il: 3,534 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesabların qalıqları daxildir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

7. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Müddəti 90 gündən artıq olan depozitlər	2,001	3,163
ARMB-da məcburi ehtiyatlar	1,441	1,020
Bloklaşdırılmış hesablar	1,617	4,452
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	5,059	8,635

31 dekabr 2010-cu il tarixinə yerli kommersiya bankında effektiv illik faiz dərəcəsi 10% (2009: 11%-13%) olan və ödəmə müddəti 2011-ci ilin fevral ayında (2009-cu il: 2010-cu ilin yanvar ayında) başa çatan bir banklararası müddətli depozit (2009-cu il: iki depozit) yerləşdirilmişdir.

Banklardan müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin 0.5%-inə (2009-cu il – 0.5%) bərabər olan faiz qazandırmayan pul depozitinin (məcburi ehtiyatın) ARMB-da saxlanması tələb edilir. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı yerli qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

Bloklaşdırılmış hesablar VISA International üçün 1,478 AZN (2009-cu il: 1,489 AZN) məbləğində və MasterCard Europe SPRL üçün 139 AZN (2009-cu il: 140 AZN) məbləğində hesablaşma əməliyyatları üçün təminat olaraq tərəf-müqabil banka qoyulmuş girovlardan ibarətdir. 2009-cu ildə 2,823 AZN məbləğində bloklaşdırılmış hesab İƏT tərəf-müqabil banka bloklaşdırılmış müştəri hesabları ilə təmin edilən müştərilərin açıq öhdəlikləri üçün pul təminatı kimi girov qoyulmuşdur.

8. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış xəzinə çekləri	16,038	-
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	11,423	-
Korporativ səhmlər	310	310
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	27,771	310

Bu qiymətli kağızların illik nominal faiz dərəcələri və ödəmə tarixləri belə olmuşdur:

	2010		2009	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	2.42% -		-	-
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	4.00%	12 ay	-	-
	3.25%	9 il	-	-

Satış üçün mövcud olan əsas korporativ səhmlər aşağıdakılardan ibarətdir:

Adı	Fəaliyyət növü	Qeydiyyat alındığı ölkə	2010		2009	
			Balans dəyəri	% səhm	Balans dəyəri	% səhm
Bakı Fond Birjası	Fond birjası	Azərbaycan Respublikası	60	5.26%	60	5.26%
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	Bank işi	Azərbaycan Respublikası	250	0.13%	250	0.13%
Cəmi			310		310	

Rəhbərlik hesab edir ki, korporativ səhmlərin ədalətli dəyərləri onların balans dəyərini təxmin edir.

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Müəssisələrə verilmiş kreditlər	241,648	127,580
Dövlət təşkilatları	169,503	116,084
Fiziki şəxslərə - istehlakçı kreditləri	44,630	36,431
Fiziki şəxslərə - nəqliyyat vasitələri	24,722	22,769
Fiziki şəxslərə - ipoteka kreditlər	23,322	19,206
Fiziki şəxslərə - sahibkarlar	19,343	13,331
Fiziki şəxslərə - mənzil təmiri	10,341	10,016
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	533,509	345,417
Çıxılın – Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(55,849)	(28,140)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	477,660	317,277

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə tutuşdurulması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	<i>Müəssi- sələrə kreditlərin verilməsi 2010</i>	<i>Dövlət təşkilatları 2010</i>	<i>Fiziki şəxslərə – mənzil təmiri 2010</i>	<i>Fiziki şəxslərə – nəqliyyat vasitələri 2010</i>	<i>Fiziki şəxslərə– İstehlakçı kreditləri 2010</i>	<i>Fiziki şəxslərə – sahibkarlar 2010</i>	<i>Fiziki şəxslərə – ipoteka kreditlər 2010</i>	<i>Cəmi 2010</i>
1 yanvar 2010-cu il	17,948	1,385	2,007	530	3,219	778	2,273	28,140
Dəyərsizləşmə xərci	8,899	7,473	798	1,118	5,071	1,588	2,762	27,709
31 dekabr 2010-cu il	26,847	8,858	2,805	1,648	8,290	2,366	5,035	55,849
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	20,267	2,488	819	-	2,196	491	4,262	30,523
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	6,580	6,370	1,986	1,648	6,094	1,875	773	25,326
	26,847	8,858	2,805	1,648	8,290	2,366	5,035	55,849
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	43,282	2,488	1,068	-	3,686	746	4,448	55,718
	<i>Müəssi- sələrə kreditlərin verilməsi 2010</i>	<i>Dövlət təşkilatları 2009</i>	<i>Fiziki şəxslərə – mənzil təmiri 2009</i>	<i>Fiziki şəxslərə – nəqliyyat vasitələri 2009</i>	<i>Fiziki şəxslərə– İstehlakçı kreditləri 2009</i>	<i>Fiziki şəxslərə – sahibkarlar 2009</i>	<i>Fiziki şəxslərə – ipoteka kreditlər 2009</i>	<i>Cəmi 2009</i>
1 yanvar 2009-cu il	6,821	-	361	455	639	180	236	8,692
Dəyərsizləşmə xərci	11,127	1,385	1,646	75	2,580	598	2,037	19,448
31 dekabr 2009-cu il	17,948	1,385	2,007	530	3,219	778	2,273	28,140
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmə	12,876	745	905	7	1,392	-	-	15,925
Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə	5,072	640	1,102	523	1,827	778	2,273	12,215
	17,948	1,385	2,007	530	3,219	778	2,273	28,140
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatı çıxıldıqdan əvvəl fərdi şəkildə dəyərsizləşməsi müəyyən edilmiş kreditlərin ümumi məbləği	26,416	1,791	905	7	2,923	-	-	32,042

9. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər**

31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə fərdi şəkildə dəyərsizləşmə ehtiyatı tanınmış kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəliri 6,026 AZN (2009-cu il - 3,055 AZN) təşkil edir.

31 dekabr 2010-cu il tarixində fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlərlə bağlı Bank tərəfindən şaxlanılan girovun ədalətli dəyəri 36,387 AZN (2009: 20,163 AZN) təşkil edir. ARMB-nın tələblərinə uyğun olaraq, kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqi ilə, müəyyən hallarda isə Məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf-müqabilin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilmişdir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- Müəssisələrə verilmiş kreditlərin verilməsi üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri,
- Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar.
- Avtokreditlər üçün nəqliyyat vasitəsinin girov götürülməsi

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılışmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2010-cu ildə Bankda on iki (2009-cu il: on) ən iri üçüncü tərəf borcalanlardan alınacaq 307,867 AZN məbləği ilə (2009-cu il: 160,186 AZN) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur (ümumi kredit portfelinin 58%-i (2009-cu il: 46%). Bu tərəflərdən ikisi (2009-cu il: sıfır) bankın aidiyyəti olan tərəfləri olmuş və cəmi məbləğ 120,140 AZN olmuşdur. Bu kreditlər üzrə 5,271 AZN (2009-cu il: 11,340 AZN) məbləğində ehtiyat tanınmışdır.

Kreditlər aşağıdakı növ müştərilərə verilmişdir:

	2010	2009
Özəl müəssisələr	241,648	127,580
Dövlət şirkətləri	169,503	116,084
Fiziki şəxslər	103,015	88,422
Fərdi sahibkarlar	19,343	13,331
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	533,509	345,417

Kreditlər əsasən Azərbaycanda aşağıdakı sənaye sektorları üzrə verilmişdir:

	2010	2009
Yol tikintisi	157,798	143,915
Yaşayış sahələrinin tikintisi	137,784	16,158
Fiziki şəxslər və fərdi sahibkarlar	122,358	101,753
İstehsal	55,639	38,613
Ticarət və xidmətlər	53,428	40,192
Kənd təsərrüfatı	6,502	4,786
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	533,509	345,417

Cəmi 23,322 AZN (2009-cu il: 19,206 AZN) məbləğində olan cəmi fərdi ipoteka kreditlərindən Azərbaycan İpoteka Fondu və Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı ilə borclama sazişləri ilə əhatə olunan proqramlar əsasında, müvafiq olaraq, 6,597 AZN (2009-cu il: 4,252 AZN) və 5,564 AZN (2009-cu il: 12,046 AZN) verilmişdir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

10. Assosiasiya olunmuş müəssisəyə investisiyalar

Aşağıdakı assosiasiya olunmuş müəssisə iştirak payı metodu ilə uçota alınır:

Assosiasiya olunmuş müəssisə	Mülkiyyət payı	Ölkə	Təsis olunduğu tarix	Sənaye	Satınalma tarixi
Bakı Banklararası Valyuta Birjası	40%	Azərbaycan Respublikası	21 iyun 1993-cü il	Valyuta Birjası	21 iyun 1993-cü il

Aşağıdakı cədvəldə assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalarda hərəkət icmal olunur:

	2010	2009
Assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalar, 1 yanvar	1,360	1,464
Zərərdə pay	(126)	(104)
Assosiasiya olunmuş müəssisələrə investisiyalar, 31 dekabr	1,234	1,360

31 dekabr 2010-cu il tarixində başa çatan il üzrə vergidən sonra assosiasiya olunmuş müəssisənin 126 AZN (2009-cu il: 104 AZN) məbləğində zərərdə payı maliyyə nəticələri haqqında hesabatda qeydə alınmışdır.

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın assosiasiya olunmuş müəssisədə payları və icmal maliyyə məlumatı, o cümlədən aktivlər, öhdəliklər, gəlirlər və zərər aşağıda göstərilir:

Assosiasiya olunmuş müəssisənin aktivləri və öhdəlikləri	2010	2009
Aktivlər	3,328	3,588
Öhdəliklər	(63)	(9)
Xalis aktivlər	3,265	3,579
Assosiasiya olunmuş müəssisənin mənfəət və zərəri	2010	2009
Mənfəət	111	271
Zərər	(314)	(262)

11. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar	İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri	Kompüterlər və digər avadanlıq	Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	Tamamlanmamış tikinti	Cəmi
Maya dəyəri						
31 dekabr 2009-cu il	69,813	561	10,077	21,780	17	102,248
Əlavələr	9,813	-	1,413	3,598	-	14,824
Silinmələr	(7,492)	-	(253)	(159)	-	(7,904)
31 dekabr 2010-cu il	72,134	561	11,237	25,219	17	109,168
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2009-cu il	(7,456)	(78)	(5,278)	(12,933)	-	(25,745)
Köhnəlmə xərci	(3,376)	(56)	(1,761)	(3,572)	-	(8,765)
Silinmələr	7,492	-	252	156	-	7,900
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	1,046	-	-	-	-	1,046
31 dekabr 2010-cu il	(2,294)	(134)	(6,787)	(16,349)	-	(25,564)
Xalis balans dəyəri:						
31 dekabr 2009-cu il	62,357	483	4,799	8,847	17	76,503
31 dekabr 2010-cu il	69,840	427	4,450	8,870	17	83,604

11. Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə alınmış aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər avadanlıq</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Tamamlan- mamış tikinti</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri						
31 dekabr 2008-ci il	66,781	424	8,927	19,440	254	95,826
Əlavələr	1,408	229	1,220	2,804	-	5,661
Silinmələr	-	(92)	(70)	(464)	-	(626)
Köçürmələr	237	-	-	-	(237)	-
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	1,387	-	-	-	-	1,387
31 dekabr 2009-cu il	69,813	561	10,077	21,780	17	102,248
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2008-ci il	(3,862)	(76)	(3,640)	(9,527)	-	(17,105)
Köhnəlmə xərci	(3,594)	(48)	(1,742)	(3,785)	-	(9,169)
Silinmələr	-	46	104	379	-	529
31 dekabr 2009-cu il	(7,456)	(78)	(5,278)	(12,933)	-	(25,745)
Xalis balans dəyəri:						
31 dekabr 2008-ci il	62,919	348	5,287	9,913	254	78,721
31 dekabr 2009-cu il	62,357	483	4,799	8,847	17	76,503

Tamamlanmamış tikinti filial binaları və avadanlığının tikintisi və təmirindən ibarətdir. Tamamlandıqdan sonra aktivlər əmlak və avadanlıqlara köçürülür.

Bank binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Rec-Invest müstəqil qiymətləndiricini cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazar sübutlarına istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu kimi diskont edilmiş gəlir və müqayisə təhlilindən istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmənin son tarixi 30 aprel 2010-cu il olmuşdur. 2010-cu il ərzində Azərbaycan Respublikasının daşınmaz əmlak bazarında mühüm dəyişikliklər müşahidə olunmamışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri belə olardı:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
31 dekabr tarixinə maya dəyəri	38,213	35,892
Yığılmış köhnəlmə	(1,911)	(3,582)
Xalis balans dəyəri	36,302	32,310

12. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Lisenzialar</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2008-ci il	1,770	246	2,016
Əlavələr	1,049	333	1,382
31 dekabr 2009-cu il	2,819	579	3,398
Əlavələr	167	188	355
Yenidən təsnif etmələr	(2,262)	2,262	-
31 dekabr 2010-cu il	724	3,029	3,753
Yığılmış köhnəlmə			
31 dekabr 2008-ci il	(303)	(52)	(355)
Amortizasiya xərci	(176)	(26)	(202)
31 dekabr 2009-cu il	(479)	(78)	(557)
Amortizasiya xərci	(69)	(284)	(353)
Yenidən təsnif etmələr	281	(281)	-
31 dekabr 2010-cu il	(267)	(643)	(910)
Xalis balans dəyəri:			
31 dekabr 2008-ci il	1,467	194	1,661
31 dekabr 2009-cu il	2,340	501	2,841
31 dekabr 2010-cu il	457	2,386	2,843

31 dekabr 2010-cu il tarixinə kompüter avadanlığı əsasən 1,213 AZN məbləğində (2009-cu il: 1,213 AZN) Flexcube System mühasibat uçotu proqramı üçün lisenziya və bank fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün istifadə olunan məlumat emalı proqramları ilə bağlı digər lisenziyalardan ibarətdir. 31 dekabr 2010-cu ildə plastik kartların emalı mərkəzinin alınması və yaradılması ilə bağlı əsaslı məsrəf öhdəliyi sıfır (2009-cu il: 345 AZN) təşkil edirdi.

13. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Cari vergi xərci	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi gəliri – müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi	1,303	753
Çıxılsın: Digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	209	(410)
Mənfəət vergisi gəliri	1,512	343

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş təxirə salınmış vergi aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(209)	410
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(209)	410

Bankların, sığorta və yenidən sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa (N710-IIIQ sayılı 28 oktyabr 2008-ci il tarixli) uyğun olaraq, əgər cari ilin mənfəəti kapitalaşdırılmaya yönəlsə maliyyə təşkilatları 1 yanvar 2009-cu il tarixindən etibarən 3 ardıcıl il ərzində mənfəət vergisinin ödənilməsindən azad edilir. 2010-cu və 2009-cu illərdə zərər çəkdiyinə görə Bank mənfəəti kapitalaşdırma və vergidən azad edilmək hüququndan istifadə edə bilmir.

19 iyun 2009-cu il tarixində Vergi Məcəlləsinə düzəliş edilərək, korporativ mənfəət vergisi 1 yanvar 2010-cu il tarixindən 22%-dən 20%-dək azaldılmışdır.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

13. Vergilər (davamı)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi gəliri faktiki xərclərə tutuşdurulur:

	2010	2009
Mənfəət vergisindən əvvəl zərər	(5,648)	(8,790)
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	22%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi gəliri	1,130	1,933
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri.		
- Çıxılmayan xərclər	(490)	(282)
- Mənfəət vergisinin hesablanması üçün nəzərə alınmayan mənfəət	-	37
Vergi dərəcəsində dəyişikliyin təsiri	-	(798)
Gələcək dövrə köçürülmüş, əvvəllər tanınmamış, istifadə edilməmiş vergi zərərləri	503	-
Digər	369	(547)
Mənfəət vergisi gəliri	1,512	343

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi</i>			<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və aradan götürülməsi</i>			
	2008	<i>Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	2009	<i>Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	2010
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri:							
Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(193)	(62)	-	(255)	980	-	725
Gələcək dövrə köçürülmüş vergi zərərləri	-	-	-	-	1,167	-	1,167
Digər hesablamalar	(505)	281	-	(224)	506	-	282
Təxirə salınmış vergi aktivləri	(698)	219	-	(479)	2,653	-	2,174
Bina və avadanlıqlar	(7,901)	124	410	(7,367)	156	(209)	(7,420)
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə hesablanmış faizlər	-	-	-	-	(1,297)	-	(1,297)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(7,901)	124	410	(7,367)	(1,141)	(209)	(8,717)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	(8,599)	343	410	(7,846)	1,512	(209)	(6,543)

Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq gəlirdən çıxılan zərərlərin gəlirdən çox olmasını göstərən banklar onları 5 illik müddətə gələcəyə köçürəcək və illik əvəzləşdirməyə məhdudiyətlər qoyulmadan, həmin illərin mənfəəti ilə qarşılıqlı əvəzləşdirəcəklər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2010-cu ildə 5,834 AZN (2009-cu il: 8,350 AZN) məbləğində gələcək dövrə köçürülmüş vergi zərərləri qanunvericilikdə göstərilmiş dövrdə istifadə ediləcəkdir.

14. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlarda və potensial təəhhüdlər üzrə ehtiyatda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Digər aktivlər</i>	<i>Zəmanətlər və öhdəliklər</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2008-ci il	-	-	-
Xərc	(954)	(552)	(1,506)
Silinmə	185	-	185
31 dekabr 2009-cu il	(769)	(552)	(1,321)
(Xərc)/bərpa	11	(1,250)	(1,239)
Silinmə	453	-	453
31 dekabr 2010-cu il	(305)	(1,802)	(2,107)

Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və təəhhüdlər üçün ehtiyat öhdəliklərdə təqdim olunur.

15. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Digər maliyyə aktivləri		
Ödenilməkdə olan məbləğlər	1,350	3,798
Zəmanətlər üzrə hesablanmış faiz	480	341
Çıxılısın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (Qeyd 13)	(305)	(769)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	1,525	3,370
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Binalar və digər aktivlər üçün əvvəlcədən ödəmələr	1,122	920
Digər əvvəlcədən ödəmələr	24	22
Mənfəət vergisi olmayan vergilər üçün əvvəlcədən ödəmələr	3	12
Təxirə salınmış xərclər	2	436
Digər qeyri-maliyyə aktivləri	91	86
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	1,242	1,476
Digər aktivlər	2,767	4,846

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2010</i>	<i>2009</i>
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödenilməkdə olan vəsaitlər	2,665	3,886
Hesablanmış xərclər	327	517
Maliyyə lizinqi razılaşmaları əsasında öhdəliklər	33	124
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniləcək vəsait	-	650
Digər	13	-
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	3,038	5,177
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Ödenilməkdə olan vəsaitlər	1,560	-
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	1,560	-
Digər öhdəliklər	4,598	5,177

15. Digər aktivlər və öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2010-cu il tarixinə maliyyə lizinzi razılaşmaları əsasında öhdəliklər aşağıda təhlil olunur:

	1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	Cəmi
Minimum lizinzi ödənişləri:	34	-	34
Gələcək maliyyə xərcləri	(1)	-	(1)
Maliyyə lizinzi razılaşmaları əsasında xalis öhdəliklər	33	-	33

31 dekabr 2009-cu il tarixinə maliyyə lizinzi razılaşmaları əsasında öhdəliklər aşağıda təhlil olunur:

	1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	Cəmi
Minimum lizinzi ödənişləri:	103	35	138
Gələcək maliyyə xərcləri	(13)	(1)	(14)
Maliyyə lizinzi razılaşmaları əsasında xalis öhdəliklər	90	34	124

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	43,832	19,606
Müddətli depozitlər	61,691	4,351
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	86,371	69,827
Müddətli depozitlər	121,855	83,509
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	313,749	177,293

Fiziki şəxslərin müştəri hesablarına "hərəkətsiz" və "birləşdirilmiş" hesablar daxildir. "Hərəkətsiz" hesablar beş il ərzində hərəkətdə olmayan hesablardır. "Birləşdirilmiş" hesablar beş ildən çox müddət ərzində hərəkətdə olmayan hesablardır. Bank "hərəkətsiz" və "birləşdirilmiş" hesablar üzrə ildə 2% dərəcəsi ilə faiz hesablayır. "Birləşdirilmiş" hesablara həmçinin fiziki şəxslər tərəfindən 1992-ci ilədək Bankın hüquqi sələfinə Sovet rublu ilə qoyulmuş və 1995-ci ilin sonunadək hiperinflasiyanın təsirinə görə indeksasiya oluna bilən əmanətlər daxildir. 2005-ci ilin avqust ayında Azərbaycan Respublikasının hökuməti yuxarıda göstərilən müştəri hesablarının indeksasiyasını elan etmişdir. 31 dekabr 2010-cu il tarixinə müştəri hesablarının indeksasiyasını hökumət hələ təsdiq etməmişdir. Bank əmindir ki, Sovet rublunda "hərəkətsiz" və birləşdirilmiş hesablar üzrə heç bir əlavə ehtiyat olmamalıdır.

Aşağıdakı cədvəldə müştəri hesabları iqtisadi sektorlar üzrə təhlil edilir:

	2010		2009	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	208,226	66.37%	153,336	86.49%
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	55,244	17.61%	-	-
Sığorta	34,313	10.94%	4,351	2.45%
Tikinti	6,672	2.13%	7,221	4.07%
Kənd təsərrüfatı	5,400	1.72%	1,642	0.93%
İstehsal	1,584	0.50%	1,576	0.89%
Nəqliyyat və rabitə	977	0.31%	1,467	0.82%
Enerji	738	0.23%	559	0.32%
Ticarət	-	-	5,070	2.86%
Digər	595	0.19%	2,071	1.17%
Cəmi müştəri hesabları	313,749	100.0%	177,293	100.0%

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın 12 (2009-cu il: 22) ən iri müştərisi olmuşdur. Bu müştərilərin məcmu qalığı 126,281 AZN (2009-cu il: 44,295 AZN) və ya cəmi müştəri hesablarının 40%-i (2009-cu il: 25%) olmuşdur. Bu müştərilərin ikisi (2009-cu il: sıfır) cəmi qalığı 64,963 AZN olan Bankın aidiyyəti olan tərəfləridir.

17. Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

	2010	2009
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	13,531	20,212
Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	222,312	228,193
ARMB qarşısında öhdəliklər	128,071	-
Kredit təşkilatları, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	363,914	248,405

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Cari hesablar	2,370	4,369
Qismüddətli depozitlər	1,927	5,734
Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankından alınmış kreditlər	8,220	9,089
Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından alınmış kreditlər	1,014	1,020
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	13,531	20,212

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın bir qeyri-rezident bankda (2009-cu il: beş rezident bank) 1,927 AZN (2009-cu il: 5,734 AZN) məbləğində qismüddətli depoziti vardır. Depozit üzrə ildə 3.5% (2009-cu il: ildə 10%-17%) dərəcəsi ilə faiz hesablanır və müddəti 2011-ci ilin yanvar ayında başa çatır (2009 -cu il: 2010-cu ilin avqust ayı).

3 iyun 2008-ci ildə Bank ipoteka kreditlərinin maliyyələşdirilməsi məsədilə Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı ilə LIBOR+3.3% faiz dərəcəsi ilə 12 milyon ABŞ dolları məbləğində altı illik kredit razılaşması imzalamışdır. 11 iyun 2009-cu ildə bu razılaşmaya düzəliş edilərək, aşağıdakı restrukturizasiya aparılmışdır: əsas kredit məbləğindən 2 milyon ABŞ dolları LIBOR+ 3.3% faiz dərəcəsi ilə 18 fevral 2010-cu ildə, kreditin əsas məbləğinin 10 milyon ABŞ dolları məbləğində qalan hissəsi isə 18 avqust 2009-cu ildə başlayan altı aylıq dövrə ildə 8% faiz dərəcəsi ilə, sonra isə ildə LIBOR+5.5% dərəcəsi ilə 2014-cü ilin avqust ayınadək ödənilməlidir. Bank müştərilər tərəfindən qaytarılmış kreditlərin məbləğlərini müştəri kreditlərinin digər sinifləri üçün kredit mənbəyi kimi istifadə edir.

Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı ilə kredit razılaşmasına məhdudlaşdırıcı öhdəliklər, o cümlədən girovlar, sərəncam vermə, borc vermə, mənfəət payı bölgüsü razılaşmaları, aktivlərin satılması və ya birləşdirmə və s. ilə bağlı öhdəliklər, eləcə də maliyyə nəticələri ilə bağlı öhdəliklər daxildir.

2002-ci il tarixində Bank və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasına daxil olan Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası (BİA) arasında imzalanmış razılaşma əsasında Bank 1,629 min ABŞ dolları məbləğində cəmi kredit xətti ilə təmin edilmişdir. Borc vəsaitləri Banka xüsusi məqsədlər, o cümlədən BİA ilə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti arasında imzalanmış Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım haqqında Razılaşma çərçivəsində BİA tərəfindən maliyyələşdirilən Bankın audit və məsləhət xidmətlərinə görə xərclərini ödəmək üçün verilmişdir. Banka təqdim olunmuş 1,629 min ABŞ dolları məbləğində vəsaitlər Bankın yenidən qurulması və inkişafı üçün istifadə edilməli və bərabər hissələrlə 2006-cı ildən başlayaraq 2021-ci ilə qədər qaytarılmalıdır. Kredit razılaşması əsasında cəmi istifadə edilmiş vəsaitlər üzrə ildə 1% faiz dərəcəsi hesablanmalı və yarım ildən bir Bank tərəfindən ödənilməlidir.

17. Maliyyə təşkilatları və dövlət orqanları qarşısında öhdəliklər (davamı)

Dövlət təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlərə aşağıdakılar daxildir:

	2010	2009
Dövlət təşkilatlarının cari hesabları	43,130	45,379
Müddətli depozitlər		
- Azərbaycan İpoteka Fondu	3,100	11,711
- Maliyyə Nazirliyi	131,793	134,607
Dövlətdən alınmış kreditlər		
- Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	37,630	27,857
- Azərbaycan İpoteka Fondu	6,659	4,206
Bloklaşdırılmış hesablar	-	4,433
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	222,312	228,193
Akkreditiv üzrə girov kimi saxlanılan	-	4,433

Maliyyə Nazirliyindən alınmış müddətli depozit Azərbaycanda "Azeryolservis" SC yol tikinti şirkətinin maliyyələşdirilməsi üçün müddəti 2011-ci ilin yanvar-iyun aylarında başa çatan vəsaitlərdən ibarətdir (31 dekabr 2009-cu il: yanvar-iyun 2010-cu il). Vəsaitlər Banka ildə 2.5% (2009-cu il: 2.5%) faiz dərəcəsi ilə verilmişdir və Bank bu vəsaitləri ildə 3.75% (2009-cu il: 3.75%) dərəcəsi ilə münasib borclanlara təkrar kredit verir.

12 mart 2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nəzdində Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi məqsədilə kredit razılaşması imzalamışdır. Bu proqrama əsasən vəsaitlər Banka 2015-ci ilədək ildə 1.0%-2.0% faiz dərəcəsi ilə verilmiş və Bank bu vəsaitləri ildə 6.0%-7.0% dərəcəsi ilə münasib borclanlara təkrar kredit verir.

17 fevral 2006-cı ildə Bank ARMB-nin nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondu ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi haqqında kredit razılaşması imzalamışdır. Bu proqrama əsasən vəsaitlər Banka 2040-cı ilədək ildə 1.0%-4.0% faiz dərəcəsi ilə verilmiş və Bank bu vəsaitləri ildə 8.0% dərəcəsi ilə münasib borclanlara təkrar kredit verir.

ARMB-na ödəniləcək məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın ARMB-dan alınmış 128,071 AZN məbləğində (2009-cu il: sıfır) müddəti 2011-2014 ərzində başa çatan və ildə 2.5% - 2.75% dərəcə ilə faiz hesablanan kreditləri var idi. Kreditlər iki aidiyyəti olan və iki üçüncü tərəf şirkətlərə kredit vermək məqsədilə əldə edilmişdir. Maliyyələşdirmiş bu kreditlərin müddəti 2011-2014 ərzində başa çatır və ildə 5% - 6% dərəcə ilə faiz hesablanır.

18. Kapital

Buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və ödənilmiş səhmlərdə hərəkətlər tam məbləğdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Səhmlərin sayı	Nominal dəyər, manatla	Cəmi, manatla
31 dekabr 2008-ci il və 2009-cu il	2,400,000	10	24,000,000
Səhmdar kapitalında artma	600,000	10	6,000,000
31 dekabr 2010-cu il	3,000,000	10	30,000,000

18. Kapital (davamı)

5 aprel 2010-cu ildə səhmdarlar səhmdar kapitalını 24 milyon manatdan 30 milyon manata qədər artırmaq qərarını çıxarmışlar və 6 milyon manat məbləğində pul vəsaiti qoymuşlar. Bank səhmdar kapitalında artımın qeydiyyatına alınmasını 15 iyul 2010-cu ildə başa çatdırmış, beləliklə də buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş kapital hər birinin dəyəri tam məbləğdə 10 AZN olmaqla 3,000,000 adi səhmdən ibarətdir (2009-cu il: bir səhmin dəyəri tam məbləğdə 10 AZN olmaqla 2,400,000 səhm). Hər səhmə bir səs düşür.

Bankın səhmdar kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylamalarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

2010-cu və 2009-cu illərdə heç bir dividend elan edilməmiş və ödənilməmişdir.

20,870 AZN məbləğində əlavə ödənilmiş kapitaldan 20,070 AZN Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 23 fevral 2007-ci il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Əmlakının İdarə edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Bankın mülkiyyətinə keçirilmiş, Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında yerləşən əlli beş (55) binanın ədalətli dəyərini təşkil edir.

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər**Əməliyyat mühiti**

Yeni inkişaf edən bazar iqtisadiyyatı dövləti olduğu üçün, Azərbaycanda daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləyici infrastruktur tam formalaşmamışdır. Lakin son zamanlar ölkədə ümumi sərmayə mühitinə müsbət təsir göstərən bir sıra inkişaf meyilləri olmuşdur.

Azərbaycanda aparılan əməliyyatlar adətən inkişaf etmiş bazarlar üçün xarakterik olmayan risklərlə (o cümlədən, Azərbaycan manatının ölkə xaricində sərbəst çevrilən valyuta olmaması, inkişaf etməmiş borc öhdəlikləri və qiymətli kağızlar bazarı) müşayiət oluna bilər. Bununla yanaşı, son illər Azərbaycan hökuməti bank işi, hüquq, vergiyə cəlb olunma və tənzimləyici sistemlərin yaradılması ucun lazımi islahatların həyata keçirilməsi sahəsində addımlar atmışdır. Bu işlərə yeni qanunvericilik bazasının qəbul edilməsi (o cümlədən, yeni Vergi Məcəlləsi, yeni Mülki və Gömrük Məcəllələri, prosessual qanunlar və qiymətli kağızların tənzimlənmə qaydaları) daxildir. Rəhbərliyin fikrincə, bu addımlar Azərbaycanda aparılan biznesin məruz qaldığı risklərin azaldılmasına kömək edəcək.

Biznes mühitinin bütövlükdə təkmilləşdirilməsinə istiqamətlənmiş indiki tendensiyanın davam edəcəyi gözlənilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır. Bununla bərabər, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Dünyada cərəyan edən global maliyyə böhranı kapital bazarlarının qeyri-sabitliyi, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycan daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti kredit ödəmə qabiliyyətinin və likvidliyin təmin edilməsi, Azərbaycan banklarına və şirkətlərinə verilmiş xarici borcların yenidən maliyyələşdirilməsini dəstəkləmək məqsədilə bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərini görmüşdür.

Hal-hazırda Bankın fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək ucun bütün münasib tədbirləri gördüyündən əmin olan rəhbərliyin fikrinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Bankın nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

19. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Vergilər**

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycanda son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqə tuta bilərlər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama ilindən əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2006-cı ildə başa çatmış.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2010-cu il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri qəbul ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Buraxılmış zəmanətlər	107,704	28,415
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	50,986	17,467
Akkreditivlər	1,645	1,218
	160,335	47,100
Əməliyyat lizinqi üzrə təəhhüdlər		
1 ildən artıq olmayan	1	62
Əsaslı məsrəflər (Qeyd 12)	-	345
Çıxılsın – Ehtiyatlar (Qeyd 14)	(1,802)	(552)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxılmamışdan qabaq)	158,534	46,955
Çıxılsın – Akkreditivlər və qarantiyalar üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 17)	-	(4,433)
Cəmi təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	158,534	42,522

(Min Azərbaycan manatı ilə)

20. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Plastik kart əməliyyatları üçün haqlar	19,335	17,197
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	11,544	9,703
Hesablaşma əməliyyatları	4,581	3,780
Xarici valyutanın çevrilməsi	1,691	982
Zəmanətlər və öhdəliklər	142	373
Digər	580	319
Haqq və komissiya gəliri	37,873	32,354
Hesablaşma əməliyyatları	649	995
Plastik kart əməliyyatları üçün xidmətlərin göstərilməsi	474	1,351
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	444	883
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	33	2
Xarici valyutanın çevrilməsi	2	456
Digər	7	13
Haqq və komissiya xərcləri	1,609	3,700
Xalis haqq və komissiya gəliri	36,264	28,654

21. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Əmək haqqı və mükafatlar	16,867	15,770
Sosial sığorta xərcləri	3,634	3,518
İşçilərlə bağlı digər xərclər	115	-
İşçilər üzrə xərclər	20,616	19,288

22. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2010	2009
Ofis təchizatı	2,340	1,939
Əmlak və avadanlıqların təmir və texniki xidmət xərcləri	2,102	1,107
Rabitə xidmətləri	1,292	1,043
Mühafizə xidmətləri	1,034	1,039
Marketinq və reklam xərcləri	1,020	599
Mənfəət vergisindən fərqli vergilər	589	669
Kommunal xərclər	431	859
Hüquq və məsləhət xidmətləri	377	301
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	329	281
Yerləşmə və icarə haqqı	179	514
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin təmiri xərcləri	54	286
Digər	1,047	1,344
Ümumi və inzibati xərclər	10,794	9,981

23. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski öz növbəsində ticarət və qeyri-ticarət risklərinə bölünür. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrinin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Ön söz (davamı)***Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri*

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analoji fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə və ya coğrafi bölgəyə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfəllərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yarana bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentlər üçün məruz qala biləcəyi maksimal kredit riski göstərilir. Maksimal risk ümumi həcmdə, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan və dəyərsizləşmə üçün hər hansı ehtiyatı çıxarmaqla göstərilir.

	<i>Qeydlər</i>	<i>Maksimal risk həcmi 2010</i>	<i>Maksimal risk həcmi 2009</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitlərini çıxmaqla)	6	89,368	38,248
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	5,059	8,635
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (kapital səhmləri istisna olmaqla)	8	27,461	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9	477,660	317,277
Digər maliyyə aktivləri	15	1,525	3,370
		601,073	367,530
Maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdləri	19	158,533	46,955
Cəmi kredit riskinin həcmi		759,606	414,485

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yarana bilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır. Girovu və riski azaldan digər metodların təsiri aşağıda göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin sinfləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinfləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli - bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşmiş - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş - bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti (davamı)

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş 2010	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2010	Cəmi 2010
	Yüksək reyting 2010	Standart Reyting 2010	Qeyri-standart reyting 2010			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	-	5,059	-	-	5,059
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (kapital səhmləri istisna olmaqla)	8	27,461	-	-	-	27,461
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9					
Müəssisələrə kreditlər		120,140	66,250	361	11,615	43,282
Dövlət təşkilatlarına		133,967	15,181	12,764	5,103	2,488
Fiziki şəxslərə - istehlakçı kreditləri		-	40,944	-	-	3,686
Fiziki şəxslərə - nəqliyyat vasitələri		-	24,722	-	-	-
Fiziki şəxslərə - ipoteka kreditləri		-	18,874	-	-	4,448
Fiziki şəxslərə - sahibkarlar		-	18,597	-	-	746
Fiziki şəxslərə - mənzil təmiri		-	9,273	-	-	1,068
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		254,107	193,841	13,125	16,718	55,718
Cəmi		281,568	198,900	13,125	16,718	566,029

Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş 2009	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş 2009	Cəmi 2009
	Yüksək reyting 2009	Standart Reyting 2009	Qeyri-standart reyting 2009			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	7	-	8,635	-	-	8,635
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9					
Müəssisələrə kreditlər		-	68,367	19,838	11,168	28,207
Dövlət təşkilatlarına		116,084	-	-	-	-
Fiziki şəxslərə - istehlakçı kreditləri		-	32,247	1,131	130	2,923
Fiziki şəxslərə - nəqliyyat vasitələri		-	22,706	56	-	7
Fiziki şəxslərə - ipoteka kreditləri		-	14,166	947	4,093	-
Fiziki şəxslərə - sahibkarlar		-	12,997	76	258	-
Fiziki şəxslərə - mənzil təmiri		-	6,614	1,600	897	905
Cəmi ümumi müştərilərə verilmiş kreditlər		116,084	157,097	23,648	16,546	32,042
Cəmi		116,084	165,732	23,648	16,546	354,052

(Min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti (davamı)*

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

	30 gündən az 2010-cu il	31 - 60 gün 2010-cu il	61 - 90 gün 2010-cu il	90 gündən çox 2010-cu il	Cəmi 2010-cu il
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Müəssisələrə verilmiş kreditlər	8,082	-	1,502	2,031	11,615
Dövlət təşkilatları	5,103	-	-	-	5,103
Cəmi	13,185	-	1,502	2,031	16,718
	30 gündən az 2009-cu il	31 - 60 gün 2009-cu il	61 - 90 gün 2009-cu il	90 gündən çox 2009-cu il	Cəmi 2009-cu il
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Müəssisələrə kreditlər	311	560	3,011	7,286	11,168
Fiziki şəxslərə - istehlakçı kreditləri	-	-	-	130	130
Fiziki şəxslərə - ipoteka kreditləri	-	-	-	4,093	4,093
Fiziki şəxslərə - sahibkarlar	30	-	-	228	258
Fiziki şəxslərə - mənzil təmiri	-	-	-	897	897
Cəmi	341	560	3,011	12,634	16,546

Ümumi vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş müştərilərə verilmiş kreditlərin cəmi məcmu məbləğindən 31 dekabr 2010-cu il tarixinə Bankın saxladığı girovun ədalətli dəyəri 2,888 AZN (2009-cu il: 24,388 AZN) olmuşdur.

Dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyersizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyersizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar*

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin çəkilməsi ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyər bərpası edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2010				2009			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər:								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	139,975	29,280	381	169,636	100,814	3,429	525	104,768
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	3,442	1,617	-	5,059	4,184	4,451	-	8,635
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	27,771	-	-	27,771	310	-	-	310
Müştərilərə verilmiş kreditlər	477,660	-	-	477,660	317,277	-	-	317,277
Digər maliyyə aktivləri	1,525	-	-	1,525	3,370	-	-	3,370
	650,373	30,897	381	681,651	425,955	7,880	525	434,360
Öhdəliklər:								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	313,749	-	-	313,749	177,293	-	-	177,293
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	353,743	10,148	23	363,914	239,316	9,089	-	248,405
Digər maliyyə öhdəlikləri	2,513	382	143	3,038	5,177	-	-	5,177
	670,005	10,530	166	680,701	421,786	9,089	-	430,875
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	(19,632)	20,367	215	950	4,169	(1,209)	525	3,485

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi**

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı növbə-növ aktivlər portfeline sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-da mütləq ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nın təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərində bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2010, %	2009, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	101.8	73.5

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2010-cu ildə	3 aydan az	3 – 12 ay	1 – 5 il	5 ildən çox	Cəmi
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	194,941	82,842	56,124	2,048	335,955
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	204,150	28,350	144,340	1,116	377,956
Digər maliyyə öhdəlikləri	3,038	-	-	-	3,038
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	402,129	111,192	200,464	3,164	716,949

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2009-cu ildə	3 aydan az	3 – 12 ay	1 – 5 il	5 ildən çox	Cəmi
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	94,142	16,994	67,995	7,732	186,863
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	60,782	146,294	43,536	12,575	263,187
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,177	-	-	-	5,177
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	160,101	163,288	111,531	20,307	455,227

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	<i>3 aydan az</i>	<i>3 – 12 ay</i>	<i>1 – 5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
2010-cu il	71,301	27,170	61,864	-	160,335
2009-ci il	20,678	23,116	3,306	-	47,100

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində aidiyyəti olan şəxslərin təşkilatlarından alınmış iri əmanətlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ təsbit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2010-cu il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr 2010-cu il tarixinə müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alts və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə hər hansı dəyişikliklər kapitala heç bir təsir göstərmir.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Bank özünün maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə qüvvədə olan xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin təsir göstərməsi riskinə məruzdur.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərli minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Valyuta riski (davamı)**

31 dekabr 2010-cu ildə Bankın xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	135,876	32,253	1,445	62	169,636
Maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	3,163	1,896	-	-	5,059
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	27,771	-	-	-	27,771
Müştərilərə verilmiş kreditlər	446,696	29,517	1,447	-	477,660
Assosiasiya olunmuş müəssisəyə investisiya	1,234	-	-	-	1,234
Digər maliyyə aktivləri	458	925	139	3	1,525
Cəmi maliyyə aktivləri	615,198	64,591	3,031	65	682,885
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	254,600	55,023	4,079	47	313,749
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	347,026	15,572	1,311	5	363,914
Digər maliyyə öhdəlikləri	2,398	627	10	3	3,038
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	604,024	71,222	5,400	55	680,701
Xalis maliyyə vəziyyəti	11,174	(6,631)	(2,369)	10	2,184

31 dekabr 2009-cu ildə Bankın xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	92,521	10,085	2,024	138	104,768
Maliyyə təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	772	5,478	2,385	-	8,635
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	310	-	-	-	310
Müştərilərə verilmiş kreditlər	274,629	41,442	1,206	-	317,277
Assosiasiya olunmuş müəssisəyə investisiya	1,360	-	-	-	1,360
Digər maliyyə aktivləri	1,965	1,343	58	4	3,370
Cəmi maliyyə aktivləri	371,557	58,348	5,673	142	435,720
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	129,099	42,075	6,034	85	177,293
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	227,324	16,417	4,663	1	248,405
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,102	75	-	-	5,177
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	361,525	58,567	10,697	86	430,875
Xalis maliyyə vəziyyəti	10,032	(219)	(5,024)	56	4,845

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin maliyyə nəticələri haqqında hesabat təsirini hesablayır. Kapitala təsir maliyyə nəticələri haqqında hesabatda təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət məbləğ maliyyə nəticələri haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

(Min Azərbaycan manatı ilə)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

31 dekabr tarixlərində xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl zərəre təsir:

Valyuta riski (davamı)

	31 dekabr 2010-cu il		31 dekabr 2009-cu il	
	AZN/ABŞ dolları +8.4%	AZN/ABŞ dolları -8.4%	AZN/ABŞ dolları +15.6%	AZN/ABŞ dolları -15.6%
Vergidən əvvəl zərəre təsir	(557)	557	486	(486)

	31 dekabr 2010-cu il		31 dekabr 2009-cu il	
	AZN/Avro +14.7%	AZN/Avro -14.7%	AZN/Avro +12.4%	AZN/Avro -12.4%
Vergidən əvvəl zərəre təsir	(348)	348	(0.5)	0.5

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili audiddən istifadə daxildir.

24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Bank aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün feal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə birbaşa və ya dolayısı yolla əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda müşahidə edilən ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

31 dekabr 2010-cu il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	27,461	-	310	27,771
31 dekabr 2009-cu il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	-	-	310	310

24. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)*Ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətləri*

Aşağıda qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi təsvir olunur. Buraya alətləri qiymətləndirərkən bazar iştirakçılarının edəcəyi fərziyyələri Bank tərəfindən qiymətləndirilməsi daxildir.

Sabit dərəcəli maliyyə alətləri

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan müəyyən dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilk dəfə tanındığı zaman bazar faiz dərəcələrinin analoji maliyyə alətləri üçün təklif edilmiş cari bazar dərəcələri ilə müqayisə edilməsi yolu ilə qiymətləndirilir. Müəyyən faizli depozitlərin qiymətləndirilmiş ədalətli dəyəri analoji kredit riski və ödəmə müddəti olan borclar üçün pul bazarında qüvvədə olan diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri əsasında hesablanır. Birjada buraxılmış borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Buraxılmış istiqrazlar üçün bazar qiymətləri mövcud olmayanda ödəniş tarixinədək qalan müddəti nəzərə almaqla cari faiz dərəcəsi ilə gəlirlilik əyrisi əsasında diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətləri modeli istifadə edilir.

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir:

	<i>Balans dəyəri 2010</i>	<i>Ədalətli dəyər 2010</i>	<i>Balans dəyəri 2009</i>	<i>Ədalətli dəyər 2009</i>
<i>Maliyyə aktivləri</i>				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	169,636	169,636	104,768	104,768
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	5,059	5,059	8,635	8,635
Müştərilərə verilmiş kreditlər	477,660	480,066	317,277	317,277
Digər maliyyə aktivləri	1,525	1,525	3,370	3,370
<i>Maliyyə öhdəlikləri</i>				
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	313,749	313,749	177,293	177,293
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	363,914	367,569	248,405	248,405
Digər maliyyə öhdəlikləri	3,038	3,038	5,177	5,177

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müddətli depozitlər, ödəmə müddəti müəyyən edilməmiş əmanət hesabları və dəyişən dərəcəli maliyyə alətlərinə də tətbiq edilir.

Müəyyən və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Birjada alınıb-satılan borc alətlərinin ədalətli dəyəri elan edilmiş bazar qiymətlərinə əsaslanır. Birjada alınıb-satılmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri oxşar şərtlər, kredit riski və qalan müddəti olan borc aləti üçün mövcud olan cari dərəcələri istifadə etməklə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont edərək qiymətləndirilir.

25. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 23-cü Qeyddə göstərilir.

	2010			2009		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	169,636	-	169,636	104,768	-	104,768
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	5,059	-	5,059	4,184	4,451	8,635
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	16,038	11,733	27,771	-	310	310
Müştərilərə verilmiş kreditlər	280,181	197,479	477,660	263,868	53,409	317,277
Assosiasiya olunmuş müəssisəyə investisiya	-	1,234	1,234	-	1,360	1,360
Əmlak və avadanlıqlar	-	83,604	83,604	-	76,503	76,503
Qeyri-maddi aktivlər	-	2,843	2,843	-	2,841	2,841
Digər aktivlər	2,766	1	2,767	4,846	-	4,846
Cəmi	473,680	296,894	770,574	377,666	138,874	516,540
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	263,013	50,736	313,749	107,165	70,128	177,293
Kredit təşkilatları, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	231,870	132,044	363,914	204,868	43,537	248,405
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	-	6,543	6,543	-	7,846	7,846
Ehtiyatlar	1,802	-	1,802	552	-	552
Digər öhdəliklər	4,598	-	4,598	5,177	-	5,177
Cəmi	501,283	189,323	690,606	317,762	121,511	439,273
Xalis	(27,603)	107,571	79,968	59,904	17,363	77,267

Beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının və ARMB-nin təsis etdiyi proqramlar istisna olmaqla, Azərbaycanda ümumiyyətlə uzunmüddətli kreditlər yoxdur. Bununla bərabər, Azərbaycan bazarında qısamüddətli kreditlərin çoxu ödəmə tarixində kreditin yenilənməsi gümanı ilə verilir. Bu səbəbdən aktivlərin ödəmə müddəti əslində yuxarıda göstərilmiş təhlildən fərqli ola bilər. Bundan əlavə, ödəmə müddətləri üzrə təhlil cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Tarixən onların satılmasında yuxarıdakı cədvəldə göstərilən müddətdən çox vaxt tələb olunurdu. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə tələb əsasında ödənilən məbləğlərə daxil edilir.

26. Aidiyyəti olan tərəflər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan tərəflər haqqında açıqlamalar" MHBS-na uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan tərəflər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan tərəflər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan tərəflərə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2010			2009		
	<i>Səhmdarlar</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>	<i>Əsas idarə heyəti</i>	<i>Səhmdarlar</i>	<i>Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr</i>	<i>Əsas idarə heyəti</i>
1 yanvara kredit qalığı, ümumi	-	-	164	-	-	635
İl ərzində verilmiş kreditlər	60,000	60,000	389	-	-	168
İl ərzində kredit ödəmələri	-	-	(425)	-	-	(641)
Digər hərəkət	70	70	3	-	-	2
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	60,070	60,070	131	-	-	164
Çıxılsın: 31 dekabrda olan dəyərsizləşmə ehtiyatı	-	-	(11)	-	-	(8)
31 dekabrda kredit qalığı, Xalis	60,070	60,070	120	-	-	156
Kreditlər üzrə faiz gəliri	710	1,760	14	-	-	12
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə xərci	-	-	(3)	-	-	(9)
1 yanvara depozitlər	-	6,166	1	1,550	-	-
İl ərzində alınmış depozitlər	54,962	3,400	150	-	7,479	1
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	-	(2,400)	(80)	-	(1,313)	-
Digər hərəkət	282	(3,597)	2	(1,550)	-	-
31 dekabrda depozitlər	55,244	3,569	73	-	6,166	1
31 dekabrda cari hesablar	124	7	-	-	64	-
Depozitlər üzrə faiz xərci	582	174	2	-	(785)	(27)
Haqq və komissiya gəliri	-	-	-	-	9	-

2010-cu ildə Bank digər aidiyyəti olan tərəfdən illik 7% dərəcəsi ilə müddəti 2011-ci ilin sentyabr ayında başa çatacaq olan qısamüddətli depozit almışdır. Bu depozit üzrə 31 dekabr 2010 tarixinə balans 10,000 AZN (2009-cu il: sıfır) təşkil etmişdir.

	2010	2009
Əmək haqqı və digər ödənişlər	611	360
Sosial sığorta məsrəfləri	134	79
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	745	439

27. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlerinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə ciddi dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 6% və 12%-i dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2010-cu və 2009-cu il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2010	2009
1 dərəcəli kapital	60,278	45,021
2 dərəcəli kapital	10,021	3,762
Çıxılsın: Kapitaldan tutulmalar	(326)	(310)
Cəmi nizamlayıcı kapital	69,973	48,473
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	569,520	320,234
Kapital adekvatlığı əmsalı (1 dərəcəli kapital)	10.58%	14.06%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi nizamlayıcı kapital)	12.29%	15.14%

28. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

2011-ci ilin mart ayında Bank Maliyyə Nazirliyindən "Azəryolservis" SC-nin maliyyələşdirilməsi üçün 20 milyon AZN məbləğində illik 3.5% dərəcəsi ilə müddəti 2011-ci ilin sentyabr ayında başa çatan qısamüddətli borc vəsaiti almışdır. Bu vəsait sonra 2011-ci ilin mart ayında ildə 4.5% dərəcəsi ilə altı aylıq müddətə "Azəryolservis" SC-nə verilmişdir.

2011-ci ilin aprel ayında Bank Maliyyə Nazirliyindən "Azəryolservis" SC-nin maliyyələşdirilməsi üçün 20 milyon AZN məbləğində illik 3.5% dərəcəsi ilə müddəti 2011-ci ilin sentyabr ayında başa çatan qısamüddətli borc vəsaiti almışdır. Bu vəsait sonra 2011-ci ilin aprel ayında ildə 4.5% dərəcəsi ilə on iki aylıq müddətə "Azəryolservis" SC-nə verilmişdir.

2011-ci ilin aprel ayında Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından "Azərenerji" SC-nin maliyyələşdirilməsi üçün 70 milyon AZN məbləğində illik 3% dərəcəsi ilə müddəti 2022-ci ilin avqust ayında başa çatan uzunmüddətli borc vəsaiti almışdır. Bu vəsait sonra 2011-ci ilin aprel ayında ildə 3.2% dərəcəsi ilə "Azərenerji" SC-nə verilmişdir.

2011-ci ilin fevral və aprel aylarında Bank, "Azərişəhərservis" SC üçün müvafiq olaraq, 50 milyon AZN və 68.8 milyon AZN məbləğində illik 0.5% dərəcəsi ilə 2014-cü ildə başa çatacaq olan zəmanət məktubu buraxmışdır.